

"Att KI-kirurgen frias av rektor är en sällan skådad skandal"

Inte bara den anmälda forskningen utan även det sätt på vilket KI:s rektor hanterat detta ärende bör betraktas som oredlighet, skriver Johan Thyberg.

Publicerad: 2015-09-09 07:00 Skriven av: Johan Thyberg

Johan Thyberg, pensionerad professor i cell- och molekylärbiologi vid KI, legitimerad läkare.

Karolinska institutets rektor mottog 2014 två rapporter om misstänkt oredlighet i forskning. Den ena gällde *en* artikel om transplantation av ett modifierat organ på råtta och den andra sex artiklar om transplantation av ett konstgjort organ på människa. I Sverige är det lärosätena själva som

utreder
misstankar av denna typ och risken för jäv
är stor.

Det första KI gjorde var att slå ihop
anmälningarna till en och låtsas som om
det bara rörde sig om en artikel avseende
rättförsök. Anmälan om transplantationer
på människa omnämns i
beredningsdokumentet bara som en
komplettering till rättsärendet och det
uppdrag granskaren får är att granska
artikeln. Inget nämns om försök på
människa. En anledning till denna
mörkläggning kan vara de miljonsatsningar
som gjorts på forskaren ifråga och den ära
både han och KI fått via de anmälda
artiklarna.

Centralt i granskningen var att få fram alla
journaluppgifter för de patienter som fått
det konstgjorda organet och jämföra dem
med vad som hävdades i artiklarna. Det
finns här inte utrymme att närmare beskriva
ärendet men den 13 maj lämnar granskaren
sitt utlåtande till rektor. Han förklarar där att
samtliga sju artiklar innehåller delar som
klassas som oredlighet.

Nästa steg blev att den anmälde,
medförfattarna och anmälarna fick
möjlighet att kommentera utlåtandet. Ett
stort antal synpunkter kom in och det
dröjde till den 28 augusti innan rektor
offentliggjorde sina beslut. Vilka var då
dessa? Jo både i rätt- och i humanärendet
förklaras att oredlighet inte förekommit.

Inte minst granskaren måste ha blivit
förvånad och känt sig överkörd. Särskilt
allvarlig är saken därför att
Läkemedelsverket, LMV, och Inspektionen
för vård och omsorg polisanmält
transplantationerna på människa. Detta har
lett till en pågående förundersökning med
brottsrubriceringarna grovt vållande till
annans död samt grovt vållande till
kroppsskada. Någon större skandal inom
svensk medicinsk forskning och sjukvård
har knappast förekommit.

**“Ett större bottennapp
är svårt att föreställa
sig.”**

Jag har noga
läst rektors
beslut. Ett
större
bottennapp är
svårt att
föreställa sig.
Det hela ska

kanske bara ses som ett försök från KI:s
sida att rädda sin heder. Sista ordet i den
här historien är dock inte sagt. Besluten kan
inte här gås igenom i detalj men några
punkter bör uppmärksammas.

Rektor uppehåller sig i beslutstexten
ingående vid vad den anklagade och hans
medförfattare hävdar till sitt försvar, dock
utan att kritiskt granska vad de framför.
Däremot omnämns knappt med ett ord vad
anmälarna säger rörande dessa utsagor
och granskarens utlåtande. Partiskheten är
nästan löjeväckande.

Bristen på objektivitet när det gäller
tillstånd är likaså total. Man tar den
anmälde och ledningen för hans klinik på
orden när de ger sken av att officiella
tillstånd getts för transplantationerna.
Några papper som visar detta finns inte
och både LMV och Etiknämnden förnekar
att så skett. I stället poängteras att det rör
sig om forskning på människa och att
lagstadgade tillstånd saknas. Om detta inte
är att betrakta som oredlighet är det svårt
att veta vad som ska klassas som sådan.

Lika bisarrt är att det påstås att ingreppen
inte var forskning utan endast akut
livräddande sjukvård. Att den förste
patientens allmäntillstånd beskrevs som
u.a. och att han tre fyra dagar före
ingreppet var på helgpermission säger det
mesta om den saken. Vidare konstaterades
det aldrig att han hade fått tillbaka den
tumör han tidigare behandlats för. Det
enda som hittades var "granulomatös
vävnad", troligen orsakad av strålterapi och
den tuberkulos han haft. Noterbart är
också att någon mikroskopisk analys av det
borttagna organet aldrig gjordes för att
verifiera den tumördiagnos som sägs ha
varit grunden för ingreppet.

Lika allvarlig som det ansvar KI har är den skuld som vilar på Karolinska universitetssjukhuset. Man har låtit en tidigare helt oprövad transplantationsmetod få testas utan lagstadgade tillstånd och har senare inte ens anmält de aktuella fallen enligt lex Maria, i sig ett flagrant lagbrott. Två av patienterna är i dag döda och den tredje vårdas sedan mer än tre år på thoraxintensiven.

Inte bara den anmälda forskningen utan även det sätt på vilket rektor hanterat detta ärende bör betraktas som oredlighet.

Relaterat material

Världskänd läkare frias från misstanke om forskningsfusk
([/artiklar/2015/08/28/varldskand-lakare-frias-fran-misstanke-om-forskningsfusk/](#))

Tillbaka till Debatt
([/opinion/debatt/](#))